

Sygn. akt XV Ca 1518/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Wysocki (spr.)

Sędziowie: SSO Anna Paszyńska-Michałowska

SSO Maria Antecka

Protokolant: st. prot. sąd. Agata Lipowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 maja 2019 r. w P.

sprawy z powództwa (...) z siedzibą we W.

przeciwko W. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rawiczu

z dnia 8 sierpnia 2018 r.

sygn. akt I C 175/18

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Rawiczu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Anna Paszyńska-Michałowska Michał Wysocki Maria Antecka

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w R. w sprawie o sygn. akt (...) prowadzonej z powództwa (...) z siedzibą we W. przeciwko W. B.:

- 1. oddalił powództwo,**
- 2. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5 417 zł z tytułu kosztów postępowania.**

Sąd Rejonowy wskazał, że powód uzasadniając dochodzone roszczenie powoływał się na umowę pierwotną, z której wynika dochodzone roszczenie oraz twierdził, że wierzytelność przysługująca wierzycielowi pierwotnemu w stosunku do strony pozwanej została nabyta przez powoda. Powód wywodził zatem swoje roszczenie z przepisów o zobowiązaniach umownych odwołując się do art. 353 i 354 k.c. Powód powołał się na umowę przelewu wierzytelności. Formułując twierdzenia faktyczne w powyższym zakresie odwołał się zatem do podstawy prawnej, jaką stanowi art. 509 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z

wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (ust. 2).

Sąd Rejonowy wskazał, że w świetle twierdzeń stron i wyżej powołanych uregulowań prawnych okolicznościami istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy są:

- czy pozwana zawarła umowę z wierzycielem pierwotnym (art. 353 i 354 k.c.) oraz
- czy powód zawarł umowę przelewu wierzytelności, jaka miała przysługiwać wierzycielowi pierwotnemu w stosunku do strony pozwanej (art. 509 k.c.).

W związku z powyższym Sąd pierwszej instancji wskazał, że dla uzyskania ochrony zgłoszonego w pozwie roszczenia niezbędne było wykazanie wszystkich powyższych okoliczności przez stronę powodową. Obowiązek ten wynika z art. 6 k.c., zgodnie z którym osoba, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, obciążona jest dowodem tej okoliczności. Strona powodowa w ocenie Sądu Rejonowego powyższego obowiązku nie wykonała, nie udowodniła bowiem nabycia przez siebie wierzytelności przysługującej wierzycielowi pierwotnemu w stosunku do strony pozwanej. W tym zakresie powód dowodził samego faktu, że wierzyciel pierwotny na podstawie umowy przelewu wierzytelności zbył jakiegoś wierzytelności na jego rzecz, jednak nie udowodnił, że przedmiotem przelewu była także konkretna wierzytelność w stosunku do pozwanego (dowód - k.22-28, 72-96 akt). Z treści umowy cesji nie wynika jakie konkretne wierzytelności są przedmiotem przelewu. Umowa odsyła w tym zakresie do załącznika. Tymczasem przedkładany przez powoda załącznik to wydruk komputerowy bez podpisów (dowód – k. 29, 97-99 akt). To zdaniem Sądu Rejonowego wystarczy, aby zdyskwalifikować jego wartość dowodową i uznać, że nie może dokument ten stanowić podstawy ustalenia okoliczność, którą ma stwierdzać – a której zaprzecza strona pozwana.

Powyższych wniosków w ocenie Sądu nie zmienia fakt zawarcia przez strony postępowania przed procesem ugody, której przedmiotem było przedmiotowe roszczenie (k. 30-35 akt). Ugoda taka nie zwalnia powoda na etapie procesu sądowego z obowiązku udowodnienia okoliczności nabycia wierzytelności, z której wynika dochodzone roszczenie dokumentami źródłowymi, tj. umową przelewu konkretnej wierzytelności – w przypadku podniesienia przez stronę pozwaną stosownych zarzutów w tym zakresie - oraz nie pozbawia strony pozwanej możliwości skutecznego podniesienia zarzutów w tym zakresie. Strona pozwana uchyliła się od skutków prawnych ugody. W związku z powyższym ugoda została zawarta bez podstawy faktycznej i jako taka w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu staje się bezskuteczna (art. 405 i n. k.p.c.).

W powyższej sytuacji brak było podstaw dla dokonania ustaleń faktycznych odpowiadających twierdzeniom pozwu uzasadniającym dochodzone roszczenie. Powyższe oznacza, że strona powodowa nie wykazała podstawy faktycznej swojego roszczenia, co skutkowało oddaleniem powództwa.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 par. 1 k.p.c. uwzględniając fakt, że strona pozwana przegrała proces.

Apelację (k. 128-132) od powyższego orzeczenia wywiódł powód, zaskarżając wyrok w całości. Apelujący zarzucił naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz jego wybiórczą ocenę polegającą na całkowitym pominięciu dokumentów i wniosków dowodowych przedstawionych w piśmie powoda z dnia 19.06.2018 r., skutkiem czego Sąd I instancji oparł orzeczenie na ustaleniach niezgodnych ze stanem faktycznym uznając, że powód nie wykazał faktu nabycia wierzytelności; oraz uznając, że pozwany uchylił się od skutków prawnych zawartej ugody;
2. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak podania przyczyn, dla których Sąd I instancji zaniechał przeprowadzenia dowodów z dokumentów przedłożonych i zaofiarowanych przez powoda i złożonych wraz z pismem z dnia 19 czerwca 2018 r. oraz powołanie się na złożenie przez pozwanego zarzutu przedawnienia, co nie znajduje potwierdzenia w pismach

procesowych i oświadczeniach pozwanego złożonych na rozprawie, przy jednoczesnym braku wskazania czy w ocenie Sądu zarzut przedawnienia był skuteczny i na jakiej podstawie prawnej.

3. art. 84 § 1 k.c. w związku z art. 88 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w uznaniu, że w przedmiotowej sprawie po stronie pozwanej wystąpił błąd co do stanu faktycznego sprawy, który powoduje skuteczne uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej przez pozwanego ze stroną powodową.

Mając na uwadze podniesione zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 56.337,47 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ewentualnie powód wniósł o przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. W każdym natomiast przypadku powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według zestawienia złożonego na rozprawie apelacyjnej (k.157)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Podstawą rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Okręgowy był materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania przed Sądem I instancji – w toku postępowania apelacyjnego nie zgłoszono bowiem żadnych wniosków dowodowych, a w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do prowadzenia dowodów z urzędu. Podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności apelacji miała ocena zarzutu dotyczącego naruszenia przez zaskarżony wyrok art.233 § 1 kpc i przesądzenie czy załączone przez powoda dokumenty są wystarczające dla uznania, że doszło do cesji wierzytelności. Wbrew stanowisku Sądu Rejonowego uznać należy, że załączone dowody są wystarczające dla uznania, że powód posiada legitymację czynną. Najistotniejsze dokumenty to załącznik do umowy wykazany wyciągiem z elektronicznego załącznika do umowy cesji (k.29) oraz pisemnym załącznikiem nr (...) (k.98). Oba te dokumenty (art.243⁽¹⁾kpc) nie są wprawdzie podpisane przez strony umowy cesji tym niemniej ich zgodność z oryginałem została potwierdzona przez pełnomocnika powoda biorącego udział w procesie (art.129 § 2 kpc), a trudno nie przypomnieć, że przedmiotem cesji była duża ilość wierzytelności (12.951 – k.74) stąd ze względów praktycznych trudno byłoby wymagać, by każda z wierzytelności była ujęta w umowie cesji. Odwołanie się do załącznika pozostaje więc w ocenie Sądu Okręgowego wystarczające tym bardziej, że załącznik ten posługuje się danymi dotyczącymi daty zawarcia umowy, pierwotnej kwoty kredytu, danych personalnych pozwanego. Trudno zatem uznać, by powód wszedł w posiadanie tych danych w inny sposób niż w oparciu o § 7 umowy cesji. Na wartość dowodową tych dokumentów ma wpływ i to, że brak w aktach sprawy jakiegokolwiek informacji, by to dotychczasowy wierzyciel (R.) podejmował obecnie jakiegokolwiek działania windykacyjne wobec pozwanego, a to, że dokumenty pozwalają na przyjęcie następstwa prawnego świadczy postawa pozwanego, który zawarł z powodem ugodę w dniu 15 października 2013r. uznając swój dług wobec powoda jako wierzyciela (k.30). Całokształt tych okoliczności pozwala zatem na uznanie, że powód rzeczywiście w sposób wystarczający wykazał swą legitymację czynną w procesie. Oceny tej nie zmienia oświadczenie pozwanego o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego przy zawieraniu ugody (k.56). W sprawie póki co nie doszło nawet do przesłuchania pozwanego i w związku z tym nie sposób na razie uznać, by wykazał on istnienie przesłanek z art.918 kc. O ile więc wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy wziął pod uwagę dokumenty złożone przez powoda wraz z pismem z dnia 19 czerwca 2018r. (odniósł się do nich na stronie drugiej uzasadnienia) o tyle bezzasadnie uznał je za niewystarczające dla uwzględnienia legitymacji czynnej powoda. Błędna ocena przez Sąd Rejonowy legitymacji czynnej sprawia, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2019r. I CZ 6/19, Legalis nr 1872805) co przesądzało o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania na podstawie art.386 § 4 kpc. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy obowiązkiem Sądu Rejonowego będzie przesądzenie w jakiej wysokości pozwany posiada dług wobec powoda i ta ocena dokonana być musi w oparciu o dowody zebrane w sprawie. Do rozważenia przez Sąd Rejonowy pozostanie także kwestia przedawnienia roszczenia. O ile podzielić należy pogląd powoda, że pozwany nie zgłosił zarzutu przedawnienia (w odpowiedzi na pozew i w trakcie rozprawy taki zarzut się nie pojawił) o tyle po

wejściu w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr (...)) kwestię przedawnienia w stosunku do konsumenta sąd bierze pod uwagę z urzędu (art.117 § 2⁽¹⁾ kc) i regulacja ta znajduje zastosowanie także w niniejszej sprawie (art.5 cyt. ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r.). Konieczne będzie zatem zbadanie kiedy roszczenie stało się wymagalne, czy nabywca wierzytelności nie będący bankiem może powołać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną złożeniem wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności i prowadzeniem postępowania egzekucyjnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2017r. III CZP 84/17, Legalis nr 1706951). Rozważeniu podlegać będzie też ewentualnie czy pozwany skutecznie uchylił się od skutków prawnych ugody z dnia 15 października 2013r., czy zawarcie tej ugody oznaczało zrzeczenie się pozwanego z zarzutu przedawnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2004r. II CK 68/04, Legalis nr 67326, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004r. V CK 620/03, Legalis nr 81778). Jeśli zaś nawet taka wola z ugody tej będzie wynikać to zbadaniu musi też podlegać czy i tak roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu biorąc pod uwagę datę złożenia pozwu i wymagalność świadczenia (określoną w § 5 ugody – k.34). Z pozwu wynika bowiem, że pozwany dokonał wpłaty łącznie kwoty 1.500zł (str.6 pozwu) co wymagać będzie ustalenia kiedy pozostałe świadczenie obliczone w oparciu o § 5 ugody stało się wymagalne. Oczywiście rozważenia będzie także wymagało to czy w grę nie wejdzie regulacja określona w art.117⁽¹⁾ kc przy założeniu, że pozwany posiada status konsumenta.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnia natomiast art. 108 § 2 kpc.

Anna Paszyńska – Michałowska Michał Wysocki Maria Antecka